

Kulttuuri

Sanaton elämä ja elämätön sana

KÄSITELTY

Julkaistu: 17.10.1990 2:00

LOGO: KIRJAT Sanaton elämä ja elämätön sana Tuottelias omakustannuskirjailija Klaus Rahikainen on julkaissut neljännen teoksensa **Avoimet kirjeet**. Se sisältää kirjeitä mm. Mauno Koivistolle, Paavo Väyrykselle, Paavo Haavikolle, Krishnamurtille, Georg Henrik von Wrightille, Pentti Linkolalle, Jeesukselle, Isä Jumalalle sekä Sinulle - tässä tapauksessa vaimolle josta kirjoittaja on eroamassa.

Rahikainen käy vimmallalla kaikkien oppien, järjestelmien, johtajien, johdettavien, ajatusten ja sanojen kimppuun.

Kirjeet Koivistolle ja Väyrykselle pohtivat julkiseksi keulakuvaksi tai syntipukiksi asetetun ihmisen epäinhimillistä roolia. Ne ovat hyvin poliittista ja samalla hyvin henkilökohtaista puhetta - eikä uudenlaisen kritiikin ja poliittisen kannanoton yrityksiä ainakaan liikaa ole.

Ehkä epätoivoisin on kirje Jeesukselle, jonka Rahikainen nimeää kaikkien hyvää tarkoittavien aatteiden, suurten johtajien ja petollisten ideologioiden kantaisäksi. Kaikki ne perustuvat samaan ideaan: sana tulee lihaksi.

Rahikaisen mukaan niin ei kuitenkaan tapahdu, siksi sen julistaminen ja siihen uskomisen johtaa vain aina uuteen pettymykseen, vääryyteen ja alistamiseen.

Ehkä vähemmän omaperäistä on puhua Linkolasta ja von Wrightista uusina auktoriteetteina, joiden synkkiä sanoja ihailaan ilman että ne muuttaisivat yhtään mitään.

Tämän analyysin yhteydessä Rahikainen esittää myös oman kantansa erittäin kirkkaana. Hänen mukaansa von Wright ja Linkola uskovat hekin sanoihin ja julistavat sanan avulla, vaikka heidän kritisoimansa maailma ja sen nykyinen surkeus perustuu juuri sanan ylivaltaan. Siksi heidän puheensa pikemmin pönkittää nykyistä menoa kuin auttaa sen muuttamisessa.

Tämäntapainen suhde nykyiseen yhteiskuntakritiikkiin lienee aika yleinen: sattuvia sanoja, jotka eivät kuitenkaan muuta mitään.

Asenteen taustalla on jonkinlainen sanojen ja todellisuuden, tai kuten Rahikaisen tapauksessa, sanojen ja elämän asettaminen vastakkain. Todellinen eli yksinkertainen ja tasapainoinen elämä on mahdollista vasta sitten kun sanojen ja niihin perustuvien ajatusten hirmuvallasta on päästy eroon.

Mutta miten pätevä tämä vastakkainasettelu on? Rahikaisen omaa, terävää käsite-erittelyn tyyliä mukaillen se voisi edetä tähän tapaan: Elämä ja sanat ovat eri asioita. Elämä on hiljaisuutta. Elämä on mykkyyttä. Sanat tukahduttavat elämän. Elämä alkaa kun sanat lakkaavat. Elämä alkaa kun hiljaisuus koittaa. Kuolema.

Kritiikki päätyy helposti vastakohtaansa. Se ei merkitse, että sanojen kritiikki olisi tarpeetonta, edes sanojen itsensä avulla esitettynä. Elämää ja sanaa ei pidä samastaa ainakaan niin että kaiken pitäisi olla sanojen avulla hallittavissa.

EERO OJANEN